29/05/2022

«Η Πόλις εάλω»

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Γράφει η Δέσποινα Σωτηρίου

Ήταν 29 Μαΐου του 1453 όταν ο Μωάμεθ ο Β' ο Πορθητής εισήλθε στην Κωνσταντινούπολη ως κατακτητής μετά από την πολιορκία που ξεκίνησε επίσημα στις 7 Απριλίου. Ο Αυτοκράτορας Κωνσταντίνος Παλαιολόγος αρνήθηκε όλες τις προτάσεις συνθηκολόγησης και στις 29 Μαΐου έπεσε ηρωικά μαχόμενος ενώ ο Μωάμεθ αφού εισέβαλε και έσφαξε τους υπερασπιστές της Πόλης το βράδυ μπήκε στην Αγία Σοφία και "αναβάς επί της Αγίας Τραπέζης", κατά τους ιστορικούς, προσευχήθηκε στον Αλλάχ.

Η ημερομηνία αυτή έχει μείνει βαθιά χαραγμένη στη συνείδηση του Χριστιανού, αποτελεί μια θλιβερή επέτειο που για πάντα θα μείνει στις καρδιές των απανταχού Ελλήνων. Η **29η Μαΐου** θα είναι πάντα μια ημέρα που θα θυμάται ο κάθε Έλληνας, ο κάθε Χριστιανός σε όλο τον κόσμο όσα χρόνια και αν περάσουν και όσες ενέργειες και αν κάνει η Τουρκία για να σβήσει την Ορθόδοξη πίστη και την

Ορθόδοξη ιστορία.

29 Μαΐου 1453 – Το Χρονικό της Αλώσεως

Ήταν 29 Μαΐου 1453, όταν **ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος**, ο τελευταίος αυτοκράτορας του Βυζαντίου «έπεφτε» μπροστά στην Πύλη του Αγίου Ρωμανού, υπερασπιζόμενος την Βασιλεύουσα.
Η ισχύς του Οθωμανικού στρατού υπολογίζεται σε 150.000 άνδρες, μεταξύ αυτών και 12.000 γενίτσαροι. Ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος διοικούσε μια δύναμη 9.000 ανδρών.

Στις 12 Μαΐου, τα οθωμανικά κανόνια άνοιξαν ρήγμα στα τείχη της συνοικίας των Βλαχερνών. Η επίθεση αποκρούστηκε με δυσκολία.

Ο Σουλτάνος έστειλε πρέσβη στην πόλη ζητώντας την παράδοσή της. Θα επέτρεπε στον Κωνσταντίνο Παλαιολόγο να αποχωρήσει με τα υπάρχοντά του, αναγνωρίζοντάς τον ως Ηγεμόνα της Πελοποννήσου.

Ο αυτοκράτορας απάντησε: *«Το δε την πόλιν σοι δούναι ουτ’ εμού εστίν, ουτ’ άλλου των κατοικούντων εν ταύτη κοινή γαρ γνώμη πάντες αυτοπροαιρέτως αποθανούμεν και ούφεισόμεθα της ζωής ημών».*

Βεβηλώσεις και σφαγές

Γράφει ο Γεώργιος Σφραντζής:

«Η Πόλις εάλω τη δεύτερη ώρα της ημέρας…»

«Υστερα οι εχθροί ανέβηκαν σωρηδόν στα τείχη και διασκόρπισαν τους δικούς μας. Εγκατέλειψαν τα εξωτερικά τείχη και έμπαιναν από την πύλη καταπατώντας ο ένας τον άλλον. Αυτά γίνονταν όταν σηκώθηκε φωνή και από μέσα και από έξω και από τη μεριά του λιμανιού.

Εάλω το φρούριον και τα στρατηγεία και την σημαία άνωθεν εν τοις πύργοις έστησαν (οι Τούρκοι) και αυτή η κραυγή έτρεψε τους δικούς μας σε φυγή και ζωντάνεψε τους εχθρούς μας, οι οποίοι με ενθουσιασμό και με αλαλαγμούς, χωρίς πια κανένα φόβο, ανέβαιναν όλοι τους τα τείχη…

Έτσι οι εχθροί έγιναν κύριοι της πόλης την Τρίτη 29 Μαϊου, τη δεύτερη ώρα της ημέρας, του έτους 6961 (1453). Και παραδίδονταν, τους αιχμαλώτιζαν ή τους άρπαζαν ζωντανούς.

Οσοι πιάνονταν ανθιστάμενοι, αυτοί σφάζονταν. Και η γη σε μερικά μέρη δεν

φαινόταν καθόλου από τους πολλούς νεκρούς…

Μόλις έπεσε η Πόλη, ο αμηράς μπήκε μέσα ευθύς, με κάθε σπουδή, ζητούσε τον βασιλέα και δεν είχε τίποτε άλλο στον νου του παρά να μάθει αν ζει ή αν πέθανε…

Ένα μεγάλο πλήθος πολιτών κατέφυγε στην Αγία Σοφία, ελπίζοντας να βρει εκεί ασφάλεια.

Αλλά οι Τούρκοι διέρρηξαν την κεντρική πύλη και όρμησαν μέσα στην εκκλησία όπου έσφαξαν το πλήθος.

Την ημέρα της πτώσης της Κωνσταντινούπολης, ή πιθανόν την επόμενη, ο Σουλτάνος εισήλθε επίσημα στην πόλη και πήγε στην Αγία Σοφία, όπου και προσευχήθηκε.

Κατόπιν ο Πορθητής εγκαταστάθηκε στα αυτοκρατορικά ανάκτορα των Βλαχερνών.

Όπως παραδίδει ο Σφραντζής, δόθηκε διαταγή για τριήμερη λεηλασία της πόλης.

Άλλες πηγές αναφέρουν πως ουσιαστικά η λεηλασία έπαυσε μετά την πρώτη ημέρα.

Ο άμαχος πληθυσμός της Κωνσταντινούπολης θανατωνόταν χωρίς διάκριση.

Οι εκκλησίες με επικεφαλής την Αγία Σοφία, καθώς και τα μοναστήρια με όλο τους τον πλούτο λεηλατήθηκαν και βεβηλώθηκαν, ενώ οι ιδιωτικές περιουσίες έγιναν αντικείμενο αρπαγής και λαφυραγωγίας.

Κατά τη διάρκεια αυτών των ημερών χάθηκαν αναρίθμητοι πολιτιστικοί θησαυροί.

Πολύτιμα βιβλία κάηκαν, κομματιάστηκαν ή πουλήθηκαν σε εξευτελιστικές τιμές.

Ο ιστορικός Νικήτας Χωνιάτης αναφέρει ότι ακόμη και οι τάφοι των Αυτοκρατόρων συλήθηκαν και αφαιρέθηκε οτιδήποτε πολύτιμο περιείχαν.

Η Αγιά Σοφιά

Μετά την Άλωση, ο ναός της Αγίας Σοφίας, έδρα ως τότε του Πατριαρχείου, μετατράπηκε σε τζαμί.

Ο Σουλτάνος Μωάμεθ Β΄ ο Πορθητής παραχώρησε τον κατεστραμμένο πια ναό των Αγίων Αποστόλων στον Πατριάρχη Γεννάδιο Σχολάριο, προκειμένου να μεταφερθεί εκεί το Πατριαρχείο.

Η περιοχή όμως κατοικήθηκε από Τούρκους και υπήρχε αυξανόμενη εχθρότητα, καθώς ένα τόσο μεγάλο οικοδόμημα παρέμενε σε χριστιανικά χέρια, ενώ το ίδιο το κτίσμα ήταν σε άσχημη κατάσταση.

Μετά από δολοφονία ενός Τούρκου από Έλληνα, η εχθρότητα αυξήθηκε και έτσι, το 1456, ελήφθη η απόφαση για μεταφορά της έδρας του Πατριαρχείου στη Μονή Παμμακάριστου.

Το 1461, ο Σουλτάνος Μωάμεθ κατεδάφισε τον ναό και στη θέση του οικοδόμησε μουσουλμανικό τέμενος παρόμοιας λαμπρότητας, το Φατίχ τζαμί (Τέμενος του Πορθητή), το οποίο υπάρχει μέχρι σήμερα.

Εκεί βρίσκεται ο τάφος του Πορθητή (Φατίχ) της Βασιλεύουσας, Μωάμεθ Β΄.

Η άλωση της Πόλης ως ιστορικό γεγονός

Η ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ – ΤΡΙΤΗ 29 ΜΑΪΟΥ 1453

Ἕνανπουλίν, καλόν πουλίνἐβγαίν᾽ ἀπότήν Πόλιν,

οὐδέστ᾽ ἀμπέλιακόνεψενοὐδέστάπεριβόλιαν,

ἐπῆγενκαί-ν ἐκόνεψεν ἄ σου Ἠλί᾽ τόνκάστρον.

Ἐσεῖξεν τ᾽ ἔναντόφτερόνσόαἷμαβουτεμένον,

ἐσεῖξεν τ᾽ ἄλλοτόφτερόν, χαρτίνἔχει γραμμένον,

Ἀτό κανείς κι ἀνέγνωσεν, οὐδ᾽ ὁ μητροπολίτης

ἔνανπαιδίν, καλόν παιδίν, ἔρχεται κι ἀναγνώθει.

Σίτ᾽ ἀναγνῶθ᾽ σίτε κλαίγει, σίτε κρούει τήνκαρδίαν.

«Ἀλίἐμᾶςκαί βάι ἐμᾶς, πάρθεν ἡ Ρωμανία!»

Μοιρολογοῦντάἐκκλησιάς, κλαῖγνετά μοναστήρια

κι ὁ Γιάννες ὁ Χρυσόστομον κλαίει, δερνοκοπιέται,

-Μήκλαῖς, μήκλαῖς Ἄϊ-Γιάννε μου, καίδερνοκοπισκᾶσαι

-Ἤ Ρωμανία πέρασε, ἡ Ρωμανία ᾽πάρθεν.

-Ἤ Ρωμανία κι ἀνπέρασεν, ἀνθεῖκαί φέρει κι ἄλλον.

Με αυτόν το θρήνο ο λαός από τη Βασιλεύουσα, τον Πόντο, την Ελλάδα, τη χριστιανοσύνη, έκλαψε τον χαμό της Πόλης στις 29 Μαΐου 1453, ημέρα Τρίτη, 3 περίπου μετά το μεσημέρι.

Η Κωνσταντινούπολη, η Βασιλίς των Πόλεων, το αγλάϊσμα της Χριστιανοσύνης, του πολιτισμού και της Σοφίας έπεσε στα χέρια των Οθωμανών, μετά από άνισο αγώνα που κράτησε 58 ημέρες. Έναν αγώνα που συγκίνησε με το πάθος και την αυτοθυσία που έδειξαν ο τελευταίος βασιλιάς της χιλιόχρονης αυτοκρατορίας, Κωνσταντίνος Παλαιολόγος – ο Δραγάσης, οι μαχητές, οι απλοί κάτοικοι, οι λάτρεις της θεοφιλεστάτης πόλεως, στα χερσαία και στα θαλάσσια τείχη της πόλης.

Μία πτώση που ο λαός θα την έκλαιγε για επάνω από τετρακόσια χρόνια και θα στοίχειωνε γενιές και γενιές Ελλήνων, συγκινώντας ακόμη και σήμερα γιατί όπως λέει άλλος θρήνος:

Ἡ Δέσποινα ταράχτηκε καί δάκρυσαν οἱ εἰκόνες.

«Σώπασε κυρά Δέσποινα, καί μή πολυ δακρύζῃς,

πάλι μέ χρόνους, μέ καιρούς, πάλι δικά μας θά ᾽ναι».